

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

EUROSISTĒMAS SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2011. gada 24. maijam, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2011. gadā būs 1.5–2.3% un 2012. gadā – 0.6–2.8%. To pozitīvi ietekmēs pieprasījuma kāpums pasaulē un ieguldījumu aktivitātes pastiprināšanās, pasākumi, kas veikti, lai atjaunotu finanšu sistēmas funkcionēšanu, un joprojām stimulējošā monetārās politikas nostāja. Gaidāms, ka kopējā SPCI inflācija līdz 2011. gada beigām saglabāsies virs 2% galvenokārt sakarā ar neseno spēcīgo naftas cenu kāpumu. Pēc tam paredzams, ka preču cenu pieaugums mazināsies, un gaidāms, ka, sarūkot agrākā kāpuma tiešajai ietekmei, kopējās inflācijas gada vidējais līmenis samazināsies. Turpretī paredzams, ka iekšzemes cenu spiediens kļūs spēcīgāks augstāka jaudu izmantošanas līmeņa un saspringtāku darba tirgus apstākļu ietekmē, kā arī pakāpeniski un daļēji atspoguļojot agrāko preču cenu kāpumu. Gaidāms, ka kopējās SPCI inflācijas vidējais rādītājs būs 2.5–2.7% 2011. gadā un 1.1–2.3% 2012. gadā.

1. ielikums

TEHNISKIE PIEŅĒMUMI PAR PROCENTU LIKMĒM, VALŪTU KURSIEM, PREČU CENĀM UN FISKĀLO POLITIKU

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2011. gada 18. maijā.¹ Pieņēmums par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehnisks. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar attiecīgo metodiku šo īstermiņa procentu likmju vidējais rādītājs 2011. gadā būs 1.6% un 2012. gadā – 2.3%. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm rāda, ka to vidējais līmenis 2011. gadā būs 4.5% un 2012. gadā – 4.8%. Attiecībā uz finansēšanas nosacījumiem pamataplēsē pieņemts, ka banku aizdevumu procentu likmju un īstermiņa procentu likmju starpības iespēju aplēšu periodā samazināsies, jo pakāpeniski atspoguļosies nestandartizētu nākotnes darījumu tirgus procentu likmju pieaugums un gan mājsaimniecību, gan nefinanšu sabiedrību saistību neizpildes riska samazināšanās. Pieņemts, ka starpības attiecībā pret ilgtermiņa procentu likmēm pēc 2010. gada pēdējā ceturksnī vērojams būtiskās sašaurināšanās aplēšu periodā pakāpeniski palielināsies un tā beigās atkal sasniegs vēsturiski vidējo līmeni. Gaidāms, ka kredītu piedāvājuma nosacījumi euro zonā kopumā iespēju aplēšu periodā turpinās normalizēties, bet joprojām negatīvi ietekmēs aktivitāti. Runājot par preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka vidējās *Brent* jēlnaftas cenas 2011. gadā būs 111.1 ASV dolārs par barelu un 2012. gadā – 108.0 ASV dolāri par barelu. Tiek pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros 2011. gadā palielināsies par 20.4% un 2012. gadā – vēl par 1.2%.

Pieņēmumi par divpusējiem valūtas kursiem iespēju aplēšu periodā nemainās un ir vienādi ar vidējiem rādītājiem, kas dominēja divu nedēļu laikā līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam. Tas nozīmē, ka

¹ Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses kopīgi izstrādā ECB un euro zonas valstu NCB speciālisti. Šīs iespēju aplēses divas reizes gadā izmanto par pamatu Padomes vērtējumam par tautsaimniecības attīstību un cenu stabilitātes riskiem. Sīkāka informācija par izmantotajām procedūrām un metodēm sniegta dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kas pieejams ECB interneta lapā. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katrā mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta lapā.

euro kurss attiecībā pret ASV dolāru 2011. gadā varētu būt 1.42 un 2012. gadā – 1.43, bet euro efektīvais kurss 2011. gadā varētu nedaudz (vidēji par 0.8%) palielināties un 2012. gadā – par 0.4%.

Pieņēmumi par fiskālo politiku balstīti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2011. gada 24. maijā. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau sīki izstrādājušas un kurus, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā.

1 Naftas un pārtikas cenu pieņēmumi balstīti uz biržā tirgoto nākotnes līgumu cenām līdz aplēšu perioda beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo preču cenas līdz 2012. gada 2. ceturksnim atbildīs biržā tirgoto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

STARPTAUTISKĀ VIDE

Pasaules tautsaimniecības atveseļošanās turpinās un kļūst arvien vairāk pašpietiekama. Lai gan atveseļošanās attīstītajās valstīs kļuvusi vēl spēcīgāka, gaidāms, ka finanšu krīzes sekas ietekmēs atveseļošanās tempu, kavējot straujas darba tirgus atlabšanas izredzes. Strauji augošajās attīstības valstīs vērojama krasi atšķirīga aina – to izaugsmes temps gandrīz sasniedzis un dažos gadījumos pārsniedzis pilnu kapacitāti, un pastāv pārkaršanas draudi. Kopš iepriekšējām iespēju aplēsēm 2011. gada martā politiskie nemieri Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā pastiprinājušies un Japānā notikusi dabas katastrofa un kodolkatastrofa. Lai gan šie notikumi palielinājuši globālās attīstības perspektīvas nenoteiktību, nav gaidāms, ka tie apturēs globālo atveseļošanu. Paredzams, ka pasaules reālais IKP ārpus euro zonas esošajās valstīs pieaugs no 4.5% 2011. gadā līdz 4.7% 2012. gadā. Tiek lēsts, ka 2011. gadā pieaugums euro zonas eksporta tirgos būs 8.3% un 2012. gadā – 7.9%.

REĀLĀ IKP PIEAUGUMA IESPĒJU APLĒSES

Pēc relatīvi mērenā kāpuma 2010. gada 2. pusgadā reālā IKP pieauguma temps īpaši strauji palielinājās 2011. gada 1. ceturksnī (kāpums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – 0.8%). Sadalījumā redzams, ka iekšzemes pieprasījums un sevišķi ieguldījumi būtiski veicināja reālā IKP pieaugumu šajā periodā. Īpaši būvniecības aktivitāte, šķiet, atguvusies no laikapstākļu izraisītās pavājināšanās 4. ceturksnī. Izzūdot šai pārejošajai augšupvērstajai ietekmei, gaidāms, ka reālā IKP pieauguma temps 2. ceturksnī būs mērenāks. Vērtējot turpmākās norises, paredzams, ka tautsaimniecības aktivitāte turpinās augt un to galvenokārt veicinās ilgtspējīgs pieprasījuma kāpums pasaulē un ieguldījumu aktivitātes pastiprināšanās. Paredzams, ka iekšzemes pieprasījums arvien vairāk veicinās reālā IKP izaugsmi, bet gaidāms, ka neto tirdzniecības ietekme uz reālā IKP izaugsmi iespēju aplēšu periodā saruks, taču joprojām būs pozitīva. Kopumā atbilstoši tendencēm, kas novērotas pēc iepriekšējām finanšu krīzēm, paredzams, ka reālā IKP pieauguma temps kāps lēnām un tikai 2012. gadā sasniegs pirmskrīzes līmeni. Gaidāms, ka gada izteiksmē reālā IKP izaugsme 2011. gadā būs 1.5–2.3% un 2012. gadā – 0.6–2.8%.

Detalizētākā skatījumā paredzams, ka privātā patēriņa kāpums 2011. gadā būs ierobežots, jo preču cenu pieaugums nelabvēlīgi ietekmēs reāli rīcībā esošo ienākumu kāpumu. Tā kā gaidāms, ka inflācijas spiediens saruks un palielināsies gan nodarbinātības pieaugums, gan atlīdzība vienam nodarbinātajam, reāli rīcībā esošo ienākumu pieauguma temps un tādējādi arī privātā patēriņa kāpuma temps pieaugs. Paredzams, ka 2011. gadā notiks uzkrājumu līmeņa mazināšanās, atspoguļojot konfidences pieaugumu, un pēc tam šis līmenis pamatā saglabāsies nemainīgs. Gaidāms, ka bezdarba līmenis lielāko 2011. gada daļu saglabāsies stabils, atspoguļojot tikai pakāpenisku nodarbinātības uzlabošanu, un pēc tam lēnām samazināsies.

Gaidāms, ka privāto nemājokļu ieguldījumu apjoms iespēju aplēšu periodā palielināsies relatīvi strauji un to veicinās augoša uzņēmēju konfidence, pakāpenisks pieprasījuma kāpums, jaudas ierobežojumu parādīšanās un finansēšanas ierobežojumu samazināšanās. Savukārt gaidāms, ka ieguldījumi mājokļos 2012. gadā būs visai ierobežoti dažās valstīs notiekošo mājokļu tirgus korekciju dēļ. Atbilstoši konsolidēšanas pasākumu programmām, kas publiskotās vairākās euro zonas valstīs, tiek pieņemts, ka valsts ieguldījumi iespēju aplēšu periodā samazināsies.

Pēc spēcīga ārējā pieprasījuma kāpuma 2010. gadā gaidāms, ka 2011. un 2012. gadā eksporta pieauguma temps samazināsies, taču joprojām būs relatīvi spēcīgs. Paredzams, ka importa kāpuma attīstība būs līdzīga. Kopumā gaidāms, ka iespēju aplēšu periodā neto tirdzniecības ietekme uz IKP pieaugumu samazināsies, bet joprojām būs pozitīva.

1. tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)^{1), 2)}

	2010	2011	2012
SPCI	1.6	2.5–2.7	1.1–2.3
Reālais IKP	1.7	1.5–2.3	0.6–2.8
Privātais patēriņš	0.8	0.6–1.2	0.4–2.2
Valdības patēriņš	0.6	–0.4–0.6	–0.5–0.9
Kopējā pamatkapitāla veidošana	–0.9	2.0–4.2	1.1–5.9
Eksports (preces un pakalpojumi)	11.1	5.8–9.6	2.6–10.6
Imports (preces un pakalpojumi)	9.3	4.3–7.9	2.6–10.0

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Importa un eksporta iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) Dati par euro zonu, t.sk. Igauniju (izņemot SPCI datus par 2010. gadu). 2011. gada vidējās procentuālās SPCI pārmaiņas aprēķinātas, iekļaujot Igauniju euro zonā jau 2010. gadā.

Gaidāms, ka krīze būs nelabvēlīgi ietekmējusi potenciālo izaugsmi, lai gan precīzs šīs ietekmes apjoms tomēr joprojām ir ļoti nenoteikts. Potenciālās izaugsmes un attiecīgi ražošanas apjoma starpības iespēju aplēses tāpēc saistītas ar vēl lielāku nenoteiktību nekā parasti. Tomēr paredzams, ka potenciālais kāpums iespēju aplēšu periodā nedaudz pieaugs, lai gan tā temps būs ievērojami mazāks nekā pirmskrīzes periodā, atspoguļojot zemāku gan darbaspēka, gan kapitāla devumu. Gaidāms, ka paredzamā negatīvā ražošanas apjoma starpība iespēju aplēšu periodā sašaurināsies.

CENU UN IZMAKSU IESPĒJU APLĒSES

Paredzams, ka kopējā SPCI inflācija līdz 2012. gada sākumam saglabāsies virs 2% galvenokārt sakarā ar neseno spēcīgo naftas cenu kāpumu. Pēc tam gaidāms, ka preču cenu spiediens mazināsies un, sarūkot agrākā pieauguma tiešajai ietekmei, paredzams, ka kopējās inflācijas gada vidējais līmenis samazināsies. Turpretī gaidāms, ka iekšzemes cenu spiediens kļūs spēcīgāks, atspoguļojot augstāku jaudu izmantošanas apjomu un saspringtākus darba tirgus apstākļus, kā arī pakāpeniski un daļēji atspoguļojot agrāko preču cenu kāpumu. Gaidāms, ka kopējās SPCI inflācijas vidējais rādītājs 2011. gadā būs 2.5–2.7% un 2012. gadā – 1.1–2.3%. Paredzams, ka SPCI (izņemot pārtiku un enerģiju) pieauguma temps visā iespēju aplēšu periodā pakāpeniski palielināsies.

Detalizētākā skatījumā paredzams, ka pēc spēcīgā kāpuma 2011. gada 1. ceturksnī, ko galvenokārt noteica preču cenu pieaugums starptautiskajos tirgos, ārējais cenu spiediens iespēju aplēšu perioda atlikušajā daļā mazināsies. Šāda tendence lielākoties atspoguļo pieņēmumu, ka preču cenu dinamika mazināsies, kā arī neseno euro kursa pieaugumu. Turpretī paredzams, ka iekšzemes cenu spiediens iespēju aplēšu periodā nedaudz palielināsies. Paredzams, ka pakāpeniski augs atlīdzība vienam nodarbinātajam, atspoguļojot stāvokļa uzlabošanas darba tirgū un (nedaudz mazāk) novēloto paaugstinātas patēriņa cenu inflācijas ietekmi 2011. gadā, ko daļēji noteica darba samaksas indeksācijas mehānismi dažās euro zonas valstīs. Gaidāms, ka reālā atlīdzība vienam nodarbinātajam 2011. gadā saruks, pirms atkal nedaudz paaugstināsies atlikušajā iespēju aplēšu periodā, jo vienošanās ceļā noteiktās

nominālās darba samaksas spēkā stāšanās termiņi atšķiras un vērojams spēcīgs patēriņa cenu inflācijas kāpums. Paredzams, ka pēc krituma 2010. gadā vienības darbaspēka izmaksu pieaugums 2011. gadā kļūs pozitīvs un palielināsies 2012. gadā, jo saruks darba ražīguma pieaugums un pakāpeniski palielināsies nominālās darba samaksas vienam darbiniekam kāpuma temps. Pēc strauja pieauguma 2010. gadā gaidāms, ka peļņas maržas 2011. gadā palielināsies mazāk un pēc tam kāpuma temps nedaudz palielināsies. Sākotnējais peļņas maržu pieauguma kritums atspoguļo vienības darbaspēka izmaksu krituma mazinošo ietekmi, bet turpmāko pieaugumu nosaka kopējā pieprasījuma uzlabošanās. Tomēr gaidāms, ka peļņas maržas iespēju aplēšu periodā joprojām nesasnies 2007. gada līmeni. Pamatojoties uz jau publiskotajiem pasākumiem, tiek pieņemts, ka arī netiešie nodokļi un administratīvi regulējamo cenu kāpums iespēju aplēšu periodā veicinās SPCI inflācijas pieaugumu 2011. gadā.

SALĪDZINĀJUMS AR 2011. GADA MARTA IESPĒJU APLĒSĒM

Salīdzinājumā ar 2011. gada marta "Mēneša Biļetenā" publicētajām ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma diapazons 2011. gadam ir koriģēts un paaugstināts, galvenokārt atspoguļojot labvēlīgākus IKP izaugsmes rādītājus 2011. gada 1. ceturksnī, nekā bija gaidīts. Diapazons 2012. gadam kopumā nav mainīts. Attiecībā uz SPCI inflāciju diapazons 2011. gadam arī ir koriģēts un paaugstināts, galvenokārt atspoguļojot augstākas enerģijas cenas. 2012. gada diapazons ir nedaudz sašaurināts.

2. tabula. Salīdzinājums ar 2011. gada marta iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2011	2012
Reālais IKP – 2011. gada marts	1.3–2.1	0.8–2.8
Reālais IKP – 2011. gada jūnijs	1.5–2.3	0.6–2.8
SPCI – 2011. gada marts	2.0–2.6	1.0–2.4
SPCI – 2011. gada jūnijs	2.5–2.7	1.1–2.3

2. ielikums

CITU INSTITŪCIJU PROGNOZES

Pieejamas arī vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora institūciju sagatavotās prognozes euro zonai. Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam (sk. tabulu).

Pašlaik pieejamās citu institūciju prognozes rāda, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2011. gadā palielināsies par 1.6–2.0% un 2012. gadā – par 1.7–2.0%. Visas šīs prognozes iekļaujas Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonos.

Attiecībā uz inflāciju citu institūciju prognozes paredz, ka vidējā SPCI gada inflācija 2011. gadā būs 2.3–2.6% un 2012. gadā – 1.6–1.9%. Visas prognozes attiecībā uz SPCI inflāciju iekļaujas Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonos, izņemot SVF aplēses 2011. gadam, kuru pamatā ir atšķirīgi pieņēmumi par preču cenām.

Euro zonas reālā IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums		SPCI inflācija	
		2011	2012	2011	2012
SVF	2011. gada aprīlis	1.6	1.8	2.3	1.7
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2011. gada maijs	1.7	1.7	2.5	1.9
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2011. gada maijs	1.7	1.7	2.5	1.9
OECD	2011. gada maijs	2.0	2.0	2.6	1.6
Eiropas Komisija	2011. gada maijs	1.6	1.8	2.6	1.8
Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēses	2011. gada jūnijs	1.5–2.3	0.6–2.8	2.5–2.7	1.1–2.3

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2011. gada pavasarī; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2011. gada aprīlī; OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2011. gada maijā; *Consensus Economics* prognozes un ECB *Survey of Professional Forecasters*.

Piezīmes. Gan Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2011

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Interneta lapa: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.